

Druhý rok nového tisíciletí se chýlí ke konci a Vánoce klepou na dveře. Až opadne všechn spěch a chvat, které v dnešní době provázejí každé vánoční svátky, až se naplní naše očekávání a spolu s nejbližšími usedneme k slavnostně prostřenému vánočnímu stolu, málokdo z nás dovede v nádherné nostalgii nevzpomínat. A i když každý prožívá toto krásné období jinak, i když vyznáváme různé hodnoty a máme nejrůznější přání, jedno je nám společné. Spojuje nás historie národa, k němuž příslušíme, i jeho zvyky a tradice s jeho existencí spojené. Zkusme si je v této vánoční příloze připomenout. Třeba se stanou povolanými průvodci našich vánočních vzpomínek a rozjímání.

Advent

Chápání adventního času v jeho prvotním významu v několika posledních desetiletích z našich myslí téměř vymizelo. Adventní rozjímání bylo nahrazeno honbou za co nejdražším dárkem, největším vánočním kaprem a nejkošatějším stromečkem. Ale i když se mnozí z nás na původní náplň adventního času nerozpomenou, přetrvává v naší myslí řada adventních zvyků, symbolů a svátků, které s sebou

přinášejí mnoho radosti. Mnohé z nich se staly přípravou na vánoční svátky, aniž bychom pátrali po jejich vzniku a původním významu. Ať už jde o křehkou krásu barborek, mikulášskou nadílku, pečení vánočního cukroví či adventní věnce, všechny tyto svátky a zvyky dodržuje většina z nás.

Advent byl a je dobou očekávání - původně očekávání příchodu Spasitele na svět (z latinského advent = příchod). Šlo vlastně o přípravnou dobu na vánoční svátky, jež se od 11. století ustálila na posledních čtyřech týdnech před Štědrým dnem. Byla to doba postní, v níž se lidé měli zdržet nadměrného jídla a pití a místo nich se měli věnovat intenzivnímu zbožnému rozjímání, zakázány byly zábavy, tanec a zpěv. Přesto se o adventu konaly četné lidové obřady a zvyky, které postní zásady porušovaly. Do adventu patří také čtyři adventní neděle, které dnes známe pod názvy železná, bronzová, stříbrná a zlatá.

Adventní svátky

Do adventní doby spadalo několik památek světců, ke kterým se pojilo velké množství lidových zvyků a pověr. Tyto obyčeje vycházely z křesťanské víry, z některých však na nás dýchne ještě doba předkřesťanské mytologie. Ne všechny zvyky se udržovaly všude a každý z nich měl množství krajových variant.

30. listopad - svatý Ondřej

Svatý Ondřej byl žákem svatého Jana Křtitele a stal se jedním z Kristových apoštolů. Po Ježíšově smrti odešel kázat na sever Řecka a Skytie. V Patrasu ho odsoudili roku 70 k smrti, zemřel jako mučedník na kříži. Pro věštění budoucnosti se považoval tento den v lidové víře vedle Štědrého dne za nejdůležitější snad proto, že stál na počátku adventu. Soudí se, že věštění na

svatého Ondřeje je starobylého data a souvisí s kultem pohan-
ských démonů, ochranou před zlem a mocí nastupující zimy.

Čtyřmi hrnečky se přiklopila trocha hlíny, kus chleba, hřeben a prsten tak, aby ten, kdo chce znát svůj osud, nevěděl, kde se která věc nachází. Pak jeden z nich odklopil. Pokud pod ním byla hlína, měl do roka zemřít, hřeben znamenal nemoc, chléb majetek a prsten svatbu.

Svatý Ondřej byl v lidové tradici považován za patrona nevěst, a proto na jeho svátek zkoušela děvčata různými způsoby poznat svého vyvoleného. Ve Slezsku například lily dívky v tento den olovo. Roztavily jej na lžici nad svíčkou a přes klíč, jehož zuby vytvářely kříž, rychle vlyly do studené vody. Z tvaru, ve kterém olovo ztuhlo, se usuzovalo na vzhled a povolání budoucího manžela. Jinde dívky hledaly podobu budoucího ženicha v díře vysekané v ledu, třásko se stromem, o půlnoci se klepalo na kurník (pokud se ozval kohout, byla do roka svatba, pokud slepice, zůstala dívka na ocet), či se hledělo na hladinu vody ve studni.

4. prosinec - svatá Barbora

Narodila se na počátku 3. století v maloasijské Nikomedii v rodině bohatého kupce a zavileho nepřitele křesťanů. Protože se oddala křesťanství, sám otec ji nakonec setnul mečem. Svatá Barbora patří mezi čtrnáct svatých pomocníků, jejichž společná památka se slaví 4. prosince.

V předvečer svátku svatě Barbory chodily ženy a dívky v bílém, zahalené závojem nebo rouškou přes obličej. Výjimečně byly převlečeny za jeptišky nebo měly vlasy rozpuštěné, případně s věnečkem na hlavě. Převládala bílá barva symbolizující panenskou čistotu. Nadělovaly hodným dětem sladkosti z košíku v jedné ruce, zatímco pro zlobivce byla metlička v ruce druhé. "Barborky" se pak nazývají třešňové větvičky řezané 4. prosince, které se nechají v teple do Vánoc vykvést. S těmito rozkvetlými větvičkami byl spojen další zvyk. Dívky je nosily na půlnoční mši za pasem. Když mládenec před kostelem větvičku uzmul, učinil tím její majitelce milostné vyznání.

6. prosince - svatý Mikuláš

Svátkem svatého Mikuláše začíná pro většinu Evropanů vánoční období, na něž se celý rok těší nejen děti, ale i dospělí. Postavičky Mikuláše, čerta a anděla jsou zřetelným vánočním

pozdravem. Málokdo ale dnes ví, kdo byl muž v červeném plášti a biskupské čepici, rozdělující za asistence čerta a anděla sladkosti a ovoce hodným dětem a uhlí uličníkům. Mikuláš (Nicolaos) bylo kdysi oblíbené jméno a v historii se

dochovaly zprávy hned o několika slavných mužích pyšných se jménem, které v překladu znamená "vítěz lidu". Jednoznačné prvenství mezi Mikuláši však zaujímá Mikuláš z Myry (někdy se udává z Bari - přístavní město na jihu Itálie), který podle lidové víry sestupuje 5. prosince z nebe na zem, obchází lidská stave-

ní a rozdělují dárky. Jako biskup byl Mikuláš za svého života milován pro svou dobrosrdečnost a moudrost. Horlivě a spravedlivě vykonával svůj úřad až do vysokého věku, jehož se dožil. Je považován za patrona námořníků a rybářů, ochránce převozníků, ale hlavně ochránce dětí. Jeho svátek byl spojen s vírou v bohatství - uzavíraly se obchody. A také svatby, neboť pod jeho patronací bývá manželství šťastné. V naší tradici zůstává mikulášská nadílka v předvečer jeho svátku, tedy 5. prosince. Dříve se konaly mikulášské průvody s maskami, dodnes se pořádají mikulášské trhy.

7. prosinec - svatý Ambrož

Narodil se kolem roku 338 (snad v Trevíru), vystudoval práva a stal se soudcem v Miláně. Ač nebyl pokřtěn, zvolil si ho pro jeho laskavost a moudrost milánský lid biskupem. Pro svou rozsáhlou činnost se řadí ke čtveřici velkých církevních učitelů. Se svátkem tohoto muže se pojí ojedinělý zvyk, jehož původ a význam se dají těžko objasnit. Je znám ze vsí na Podřipsku, z okolí Kolína, Mostu a dalších míst. Svatého Ambrože představoval muž přestrojený do bílé košile s hlavou zakrytou černou špičatou čepicí. Přes obličej měl závoj a v ruce držel dlouhé proutěné koště polepené papírem. Za soumraku se vesnické děti shromáždily u kostela a pokřikovaly na něj. Ambrož je honil a hrozil výpraskem. Občas utrousil z uzlíčku cukrovinky, které děti opatrně sbíraly ze země. Vzápětí však musely o to rychleji vyskočit a utíkat z dosahu Ambrožova koštěte.

13. prosince - svatá Lucie

Svátek svaté Lucie patřil především ženám a dívkám a spojovaly se s ním různé zvyky. Snad aby si trochu odpočinuly, nesměly v tento den příst ani tkát. Byla však také symbolem čistoty - den jako dělaný pro vánoční úklid. Je známa pranostika "Svatá Lucie noci upije", která znamenala, že od tohoto dne by se měl začít zimní den prodlužovat a noc zkracovat. Nemá však pravdu, protože to se děje až od zimního slunovratu. Vzniká tedy otázka, jak tuto nesrovnalost vysvětlit. Rozdíl mezi zmíněnou pranostikou a skutečností vyplývá z nesrovnalostí mezi starším juliánským kalendářem a skutečným slunečním časem. Juliánský kalendář se v důsledku určitých nepřesností posunoval každých 128 let zhruba o jeden den vpřed ve srovnání se skutečným časem. Tak se mohlo ve středověku stát, že svátek svaté Lucie v určitých letech připadal podle kalendáře na den zimního slunovratu. Propočty lze zjistit, že pranostika o upíjení noci svatou Lucií musela vzniknout ve 14. až 15. století, kdy platila. Po reformě kalendáře a posunu času přestala mít pravdu, přesto ji ale ústní lidová tradice dochovala. Svatá Lucie je patronka švadlen a kočích, ochránkyně pradel, ochraňuje proti čarodějnicím.

Adventní věnec

Strojení adventního věnce patří k relativně mladým, zato však velmi oblíbeným zvykům předvánočního času. Kořeny tradice sahají do první poloviny 19. století. Nejstarší písemně doložená zpráva o adventním věnci pochází z roku 1838 z bohatého přístavního města Hamburky. Teolog Johann Heinrich Wichern tehdy nade dveře sirotčince, který spravoval, pověsil na počátku adventu velký věnec vyřezávaný ze dřeva. Každý den na něj umístil jednu zapálenou svíci. Pod věncem stála pokladnička, do které mohli lidé házet vánoční milodary pro opuštěné a osiřelé děti.

Ze severního Německa se zvyk rozšířil do dalších krajů především zásluhou evangelického hnutí mládeže. Mezi dvěma světovými válkami pronikl za hranice německy mluvících zemí. To už se adventní věnce zhotovovaly také ze zelených větvíček jehličnanů. Živé adventní věnce symbolizovaly věčný život, který věřícím přislíbil Ježíš Kristus. Kruhový tvar věnce vyjadřoval jednotu společenství lidí a Boha, plamen svíček připomínal Krista jako světlo ozařující plamenem lásky každého člověka. Poněvadž adventní čas začíná čtvrtou nedělí před Vánocemi, ustálil

se počet svíci na adventním věnci na čtyřech. Každou adventní neděli se jedna z nich zapálí.

Vánoce

První křesťané neslavili žádný den jako památku Ježíšova zrození. Slovo Vánoce má původ v pohanské době, kdy se velmi dlouhé noci slavily k počtě boha Slunce - tzv. veliké posvěcené svaté noci. Pohané věřili, že se jejich bůh Slunce každým rokem opětovně rodí. Noc z 24. na 25. prosince pokládali za dobu zrození boha Slunce. Vypozorovali totiž, že Slunce po této noci stoupá na obzoru denně výš a výš. Tajemný jev si vysvětlovali jako nový zrod slunečního dítěte. Církev pak dala pohanským posvátným nocem křesťanský význam, když na dobu posvátných nocí 25. prosince ustanovila slavnost narození Krista.

Dějiny ovšem o této skutečnosti nepodávají žádnou zprávu a ani pisatelé Bible nezaznamenali datum Kristova zrození. Pouze evangelista Lukáš uvádí jisté historické pozadí, neuvádí však, v který den kterého měsíce se tak stalo. Poprvé slavili křesťané Adventus Domini neboli Příchod Páně v roce 354. Vánoce nemají jen tradici evropskou. Slavily se v Asii, u amerických Indiánů i jinde.

Vánoční stromeček

Těžko si dnes dovedeme představit Vánoce bez ozdobeného stromečku. Nechybí snad v žádné domácnosti a v předvánočním čase se bez něho neobejdou ani slavnostně vyzdobené výlohy obchodů.

Zelený stromek, ověšený ozdobami a čokoládovými figurkami, je samozřejmě součástí Vánoc. Kdo ale ještě dnes pamatuje, odkud se vánoční stromeček vzal? Jak splynul s poměrně mladou křesťanskou kulturou a proč ho

každý rok s takovou láskou a pečlivostí zdobíme pro několik málo dní?

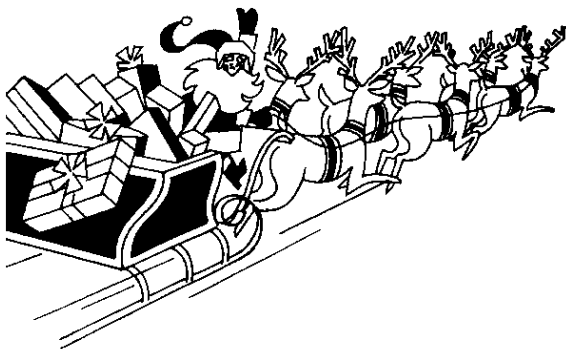
Stejně jako Vánoce mají původ v pohanství, má v něm své kořeny i tento strom. Všichni pohané starověku spojovali kult Slunce s kultem matky, tj. Astarty nebo Ašery, a s rituálním kultem zelených stromů. V době oslav "svatých nocí" pořádali pohané veselice u stále zelených stromů. Na ně věšeli ozdoby, ovoce, pamlsky a světla. Nejprve ve volné přírodě, později doma, protože to bylo pohodlnější. Dnes je pro mnohé nejvýmluvnějším symbolem Štědrého dne a celých vánočních svátků právě ozdobený vánoční stromeček.

Tento zvyk se u nás "zabydlil" před dvěma sty lety - není to tedy až tak dlouhá doba pro zaběhlou tradici, jak by se mohlo zdát. První vánoční stromek se rozšířil v pražské vile ředitele Stavovského divadla Jana K. Liebicha roku 1812. Po třiceti letech se v Praze stromky začaly prodávat zcela běžně. Stromček si mohly ze začátku dovolit jen zámožnější rodiny, teprve později se začal objevovat ve většině příbytků. Stromček k nám pronikl z německého území. Až do poloviny dvacátého století byla vánočním stromkem hlavně jedle, v dnešní době je pro svou vzác-

nost nahrazena smrkem a borovicí. Zvyk stavět rozsvícené vánoční stromky na veřejných prostranstvích se v Evropě ujal po první světové válce. Na českém území se podle dochovaných zpráv poprvé postavil veřejný stromček v Plzni roku 1925. Tato zvyklost se za první republiky rychle rozšířila po dalších českých i moravských městech a vesnicích.

Kde a kdo rozdává vánoční dárky

Zatímco děti v českých a moravských rodinách rozbalují dárky od Ježíška, jejich vrstevníci v blízkém i vzdálenějším okolí nemají většinou o českém "dárci" ani ponětí. Dárky jim totiž nosí "vánoční muži", různí dědové nebo drobní skřítki. Holandské děti například navštěvuje Sinterklaas. Dárky roznáší už 5. prosince, takže to je zároveň Mikuláš. Na skřítku se těší děti v Norsku. Jmenuje se Misen a v oblíbě soupeří s populárním Santa Clausem. Ve Švédsku nosí dárky přihrblý trpasličí dědeček Jultombe. V Německu a Rakousku obdarovává "vánoční muž" Weinachtsmann. Ježíška ostatně znají i v Itálii, kde mu říkají Babbo Natale. V Británii naděluje většinou "otec"- Father Christmas. Dárky, které uloží v noci do ponožky zavěšené nad krbem, děti rozbalují 25. prosince.

Francouzské děti očekávají, že je přijde navštívit a bohatě je obdaruje Pere Noël, Papa Noel nosí dárky i španělsky mluvícím dětem. Děti ve Spojených státech, Irsku, ale i mnoha asijských zemích mají jasno. Pokud už nějaká nadpřirozená bytost chodí nadělovat, pak to nemůže být nikdo jiný než Santa Claus. Svého "starého vánočního muže" mají i čínští křesťané - jmenuje se Tun Čche Lao - žen. Japonským dětem nosí dárky jeden ze starých šintoistických bůžků - Hoteiśō. Ruským a ukrajinským dětem tradičně na Nový rok naděluje Děda Mráz, výjimkou je Zakarpatská Ukrajina, kde nosí dárky Svjatoj Nikolaj.

Vánoční betlémy

Tradici vánočních betlémů založil v roce 1223 Svatý František z Assisi v italské Umbrii. Se svými přáteli přivedli do jeskyně, kterou proměnili na kapli, živého osla i volka a zinscenovali betlém, v němž pak kněz sloužil první vánoční půlnoční mši. V Praze byl první betlém postaven pravděpodobně v roce 1560 v dominikánském klášteře sv. Klimenta. Jak vypadal, nikdo přesně neví. Předpokládá se, že byl napodobeninou betlémské jeskyně s jesličkami, kde se Ježíšek narodil. Podle tohoto vzoru se jesličky začaly šířit do dalších kostelů a klášterů.

Ke konci 18. století, v době osvěcnství, jesličky opustily kostely a ujal se na vesnicích i ve městech mezi prostým lidem. K základním figurkám - Ježíškovi v jeslích, Marii, Josefovi, pastýřům se stády a třem mudrcům - si lidé přidávali i další postavy ze svého nejbližšího okolí. Postavy byly zasazeny mnohdy do fantastické krajiny.

Na stavbu betlémů se používaly rozmanité materiály. Byly papírové, ručně malované, vyřezávané ze dřeva nebo modelované z různých tvárných hmot. V průběhu staletí se i v betlémařství vytvořily četné krajové rozdíly jak v pojetí, tak i v materiálu. Dodnes betlémy vábí mnoho návštěvníků do různých regionálních muzeí. Nejvíce je stavěli v okolí Králíků, na Královéhradecku, v Orlických horách, Jeseníkách a Krkonoších. Stavění betlé-

mů patřilo tehdy k nejrozšířenějším vánočním zvykům. Betlém jako symbol Vánoc byl pak postupně vytlačován vánočním stromkem. Současné vánoční výstavy betlémů však ukazují, že betlémařská tradice je u nás dosud živá. Celé dění sleduje České sdružení přátel betlémů se sídlem v Hradci Králové a jeho sedmáct místních poboček.

Vánoční koledy

Naše historicky doložené koledy sahají až do doby předhusitské (např. Narodil se Kristus pán). Počátky této písně bychom našli ve 13. století a píseň sama se stala symbolem vánoční melodiky. Ironií osudu je, že naše nejkrásnější koledy vznikly v době pobělohorské, tedy v době temna. Tehdy vznikly

koledy Nesem vám noviny nebo Půjdem spolu do Betléma.

Ze zahraničních koled, které jsme převzali, je asi nejslavnější Tichá noc. Historie dokládá, že krátce před vánočními svátky roku 1818 se v kostele svatého Mikuláše v hornorakouském městečku Obersdorf porouchaly varhany a bylo zřejmé, že se je do Štědrého dne nepodaří opravit. Pomocník tamního faráře Joseph Franz Mohr dostal za úkol vymyslet náhradní hudební program, který by zaujal místní farníky. Text dodaný J.F. Mohrem zhudebnil 24. prosince varhaník kostela Franz Xaver Gruber a večer tehdy poprvé zazněla Tichá noc - to ještě pod názvem Píseň z nebes. Vesničané ji zprvu nepřijali vlídně. Hudební doprovod zajišťovala kytara a farníky zvyklé na známé koledy a varhany neuspokojila.

Na Tichou noc se začalo zapomínat. Po nějakém čase se však dostala do Ameriky, kde se stala nedílnou součástí tamních Vánoc. Byla prý přeložena do 45 jazyků, včetně arabštiny, hindštiny a mnoha středoarabských jazyků. Jejím mohutnému rozšíření pomohl rozmach gramofonového průmyslu, především však zpěvák Bing Crosby (1904 - 1977), kterého lze dnes bez nadsázky nazvat prvním zpěvákem Vánoc.

Vánočka

Vánočka má dlouhou historii a udržela se v oblíbě do dnešní doby. První zmínka o vánočce pochází z 16. století. V minulosti byla pojmenována jako húska nebo calta, někde se v Čechách dodnes setkáváme s pojmenováními pletenice, pletanka, štedrovnice, štedrovečernice, štricka, štucla, žemle, cepík.

Dříve vánočku mohli péci pouze cechovní řemeslníci - pekaři. Od 18. století si ji začali lidé péci doma sami. První z domů upečených vánoček měl dostat hospodář, aby se mu urodilo obilí. Velká vánočka se na závěr štedrovečerní večere rozkrájela. Někde z ní o Štědrém večeru dávali po krajíčku dobytku, aby byl zdravý a neškodil mu zlé síly.

Zhotovit vánočku nebylo a není jednoduché, a proto se při přípravě těsta, pletení a pečení vánočky udržovaly různé zvyky, které měly vánočce zajistit zdar. Hospodyně měla zadělávat v bílé zástěře a šátku, nesměla mluvit a při kynutí těsta měla vyskakovat do výšky. Dávným zvykem bylo také zapékání mince. Kdo ji při krájení našel, měl jistotu, že bude zdravý a bohatý po celý následující rok. Připálená nebo natržená vánočka věštila nezdar. Vánočka je dodnes nezbytnou a nepostradatelnou součástí Vánoc. Dodnes se najdou zruční jedinci, kteří dovedou spodní pletenec zhotovit ze sedmi pramenů anebo upletou celou vánočku najednou ze šesti pramenů.

Vánoční jmelí

Jmelí patří vedle stromečku také k Vánocům. Této věčně zelené rostliny si povšimli již naši předkové. Připadala jim tajemná, protože roste vysoko v korunách stromů a její plody, bílé bobule podobající se perlám, dozrávají právě v prosinci. A protože bylo tajemné, mělo mít i kouzelné účinky. Věřilo se tedy, že chrání před ohněm, a zavěšovalo se do domů, aby bránilo v přístupu čarodějnicím a zlým duchům. Věřilo se, že přináší štěstí stejně jako podkova nebo čtyřlístek. Podle Keltů zajišťuje plodnost, proto se pod ním dodnes líbáme. Navíc přináší do domu štěstí, odvahu a lásku.

Ve středověku se používalo jako významná léčivá rostlina a moderní věda léčivé účinky jmelí potvrdila. Obsahuje totiž látky snižující krevní tlak a podporující rozšiřování cév, a proto se z něj získávají látky k výrobě léčiv proti arterioskleróze.

O jmelí také existuje mnoho legend. Podle jedné prý bylo kdysi stromem, z jehož dřeva byl zhotoven kříž, na kterém zemřel Kristus. Strom prý hanbou seschl, aby se přeměnil v rostlinu, která zahrnuje dobrem všechny, kdo pod ní projdou. Jmelí prý nosí štěstí tomu, kdo je jím obdarován, nikoliv tomu, kdo si jej koupí sám.

Školní družina při ZŠ Vítkov, Opavská 22
pořádá

VÁNOČNÍ BESÍDKU

dne 17. prosince 2002
v tělocvičně školy
v 16 hodin

Všichni jsou srdečně
zváni.

Vstupné dobrovolné.

VÁNOČNÍ JARMARK ZŠ KOMENSKÉHO

V letošním roce se uskuteční ve dnech 12.-13.12.2002 ve vestibulu školy. Všichni návštěvníci si mohou prohlédnout a zakoupit nejrůznější věci, jako např. ozdoby na stromeček, vánoční věnce, plovoucí svíčky, svícny, ozdoby na vánoční stůl a jiné, které se třeba mohou stát vhodným dárkem na Vánoce.

To všechno za minimální ceny. Přijďte se nadýchat vánoční atmosféry! Určitě se Vám budou výrobky dětí z pracovních činností, ze školního klubu a školní družiny líbit!

Ve čtvrtek 12.12. bude otevřeno od 11-16 hod.
a v pátek 13.12. od 8-16 hod.

POZVÁNKA NA VÁNOČNÍ KONCERT

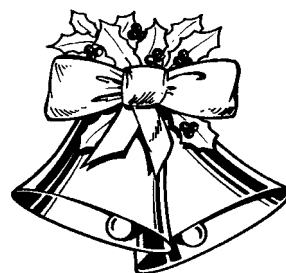
Smíšený pěvecký sbor Komenský a Základní umělecká škola ve Vítkově Vás srdečně zvou

NA VÁNOČNÍ KONCERT,

na kterém uslyšíte tóny české mše vánoční J.J. Ryby „Hej mistře“ pro sóla, sbor a varhany. V průběhu večera budou prezentovány také skladby, české koledy v podání žáků a učitelů Základní umělecké školy ve Vítkově. Koncert se koná v kostele Nanebevzetí Panny Marie ve Vítkově ve čtvrtek 19. prosince 2002 v 18.00 hodin.

Vstupné dobrovolné

Zdraví, radost, spokojenost a hodně uměleckých zážitků všem našim příznivcům po celý příští rok srdečně přejí členové PS Komenský.

nost vzdělávání není možné bez těsného kontaktu s rodiči. Za čtyři roky experimentu na naší škole byly jen dvě děti přeřazeny do tříd zvláštní školy. To dokazuje, že výuka podle vzdělávacího programu obecné školy romským žákům vyhovuje.

Zvláštní škola

Do zvláštní školy jsou děti přeřazovány ze základních škol pouze na doporučení odborníků a se souhlasem rodičů. Ve škole jsou vyučovány podle vzdělávacího programu zvláštní školy. Vzhledem k vysokému procentu romských dětí škola respektuje jejich specifika a hlásí se k pozitivním romským tradicím. Žáci se dozvídají ve výuce o historii Romů, o romské kultuře, o romských osobnostech apod. V hodinách hudební výchovy se zpívají i romské písně. Děti zvláštní školy mají vyšší počet hodin pracovního vyučování. Po ukončení školy se mohou dále vzdělávat v učebních oborech.

Pomocná škola

Děti jsou do pomocné třídy zařazovány rovněž na doporučení odborníků a se souhlasem rodičů. Jsou vyučovány dle vzdělávacího programu pomocné školy s přihlédnutím na individuální možnosti každého žáka. V současné době jsou ve třídě i dvě děti tělesně postižené, které mají k dispozici pro pobyt ve škole osobního asistenta.

Školní klub a družina

Školní klub a školní družina, součásti školy, které se zabývají volnočasovými aktivitami, jsou nesporně mezi dětmi nejoblíbenější. Žáci zde mohou pracovat v různých sportovních, hudebních a výtvarných kroužcích, v kroužku tanečním, dramatickém apod. Velkému zájmu se těší kroužek výpočetní

techniky. Pracuje dokonce i kroužek angličtiny. Mimo tuto činnost realizuje školní klub ve spolupráci s družinou různé diskotéky, sportovní akce, výlety a účastní se i různých akcí a soutěží, které pořádají jiné subjekty. Školní klub je otevřen i všem dětem jiných základních škol, pokud respektují řád naší školy a pokyny našich zaměstnanců. Volnočasových aktivit se mohou se svými dětmi zúčastnit i rodiče.

Děti naší školy jsou velmi úspěšné v různých soutěžích. ZvŠ a PŠ každoročně pořádá okresní pěveckou a výtvarnou soutěž dětí speciálních škol.

Kromě výše uvedených alternativních způsobů výuky se děti základní i zvláštní školy zapojily do projektu Škola v lese, les ve škole.

V rámci projektu Internet do škol byla vybudována nová počítačová učebna, která bude žákům k dispozici od nového školního roku.

Personální zabezpečení školy

Ředitelka školy: Mgr. Jitka Jakubíková

Zástupkyně ředitelky: Mgr. Dáša Dušková

Výchovný poradce: Mgr. Michal Zatloukal

Učitelé: Mgr. Dáša Šuláková, Ludmila Václavíková, Mgr. Lenka Zatloukalová, Bc. Lenka Pecinová, Bc. Jarmila Hellebrandová, Mgr. Pavlína Piskovská, Lenka Urbanová, Aneta Valchařová a Mgr. Ivana Kořínková.

Vychovatelka školního klubu: Jarmila Štěpánová

Vychovatelé školní družiny: Antonie Burianská a Pavel Vymazal

Hospodárka školy: Ester Pluhaříková

Školník: Libor Plaček

Asistenti: Andrea Ferencová a David Stehlík

Gymnázium ve Vítkově

Zřizovatel : Moravskoslezský kraj
Adresa školy : Komenského 145, 749 01 Vítkov
Tel., fax: 0654/300455
E-mail: gvitkov@gvitkov.cz
www.gvitkov.cz
Den otevřených dveří : 19. listopad 2002

Život školy bude v tomto školním roce ve znamení oslav 50. výročí založení, které proběhnou 14. června 2003 a o jejichž přípravě vás budeme informovat i ve Zpravodaji.

Do nového školního roku vstupujeme s 12 třídami, tj. 5 třídami čtyřletého a 7 třídami osmiletého studia. Máme 310 žáků, se kterými bude pracovat 29 vyučujících, dále škola zaměstnává 7 správních zaměstnanců a 2 pracovníky na civilní vojenské službě, z nichž jeden vykonává asistentkou práci pro tělesně postiženého studenta. Gymnázium Vítkov slouží hlavně studentům ze spádové oblasti Vítkovska, Budišovska, Fulnecka a Oder-ska.

Studijní nabídka odpovídá schváleným učebním dokumentům pro čtyřleté a osmileté studium. Ve vyšších ročnících si žáci volí dle své budoucí profesní orientace a zájmu volitelné předměty, tj. konverzaci v cizích jazycích (angličtina, němčina, francouzština, ruština), latinu, deskriptivní geometrii, dějepis, semináře z chemie, fyziky, biologie, matematiky, zeměpisu, programování atd., příp. nepovinné předměty či zájmové útvary, tj. základy administrativy, základy astronomie, sborový zpěv, sportovní hry atd. Kromě těchto aktivit předkládá škola i nadstandardní nabídku sportovních, kulturních a vzdělávacích akcí, většinou vlastních, domácí i zahraniční exkurze, které doplňují výukový program v příslušných předmětech a zároveň mají i relaxační složku, zahraniční výměny, připravujeme motivované studenty na různé olympiády, soutěže, středoškolskou odbornou činnost atd., což vše je nedílnou součástí života školy, o kterém vítkovskou veřejnost pravidelně informujeme.

Výuka probíhá v budově s 19 učebnami včetně zázemí. Škola je standardně zabezpečena didaktickou a jinou technikou, ovšem do samotné budovy nebylo v poslední době příliš investováno, tudíž jsme nedávno opravili střechu /včetně výměny krytiny/, vybudovali novou biologickou laboratoř a zrekonstruovali

veškerá žákovská sociální zařízení.

Rekonstrukcí se podařilo získat prostory k vybudování kabinetu výpočetní techniky a dvou malých jazykových učeben, do kterých jsme přestěhovali výuku cizích jazyků ze suterenní učebny. Postupně budujeme v suterénu učebnu výtvarné výchovy a v přízemí školy studentskou Galerii Gaudeamus, ve které už proběhlo šest výstav.

Máme zpracován plán generální rekonstrukce budovy, který se budeme snažit v rámci možností v budoucnu postupně realizovat.

Doufáme, že i přes změny, kterými školství soustavně prochází, bude chod školy i v tomto roce plynulý.

PhDr. Marie Mikulíková

Střední odborné učiliště Vítkov - Podhradí

749 01 Vítkov - Podhradí

Příprava školního roku 2002/2003

Přehled učebních a studijních oborů a počty žáků

a) Učební obory:

23-68-H/001	Automechanik	24-19-2/00
23-55-H/002	Klempíř – strojírenská výroba	24-35-2/01
26-57-H/001	Autoelektrikář	26-87-2/00
33-56-H/002	Truhlář – výroba nábytku	33-55-2/01
36-57-H/003	Malíř – stavební výroba	36-75-2/02
69-51-H/001	Kadeřník	64-56-2/00
65-51-H/002	Kuchař – číšník pro pohostinství	64-58-2/00

b) Studijní obory:

Nástavbové studium:

64-41-L	Podnikání v oborech	– denní a dálková forma
64-41-L/515	Podnikání v technických povoláních	39-96-4/00
64-41-L/521	Podnikání v oborech obchodu a služeb	64-96-4/00

Tabulka předpokládaného počtu žáků v jednotlivých učebních oborech a ročnících:

Obor	I.	II.	III.	Celkem:
Automechanik	25	41	41	107
Klempíř	11	11	24	46
Autoelektrikář	12	11	13	36
Truhlář	9	9	13	31
Kadeřník	35	31	39	105
Kuchař-číšník	48	51	45	144
Malíř	-	-	6	6
Celkem	140	154	181	475

Nástavbové studium	denní I.	denní II.	dálková forma III.	Celkem denní /dálkové
Obor				
Podnikání v tech. pov.	15	12	20	27 / 20
Podnikání v obor. obch. a služeb	15	12	12	27 / 12
Celkem	30	24	32	54 / 32

Celkem SOU:	Učební obory	475
	NS denní forma	54
	NS DÁLKOVÁ FORMA	32

Žáci učebních oborů jsou rozděleni do 21 tříd ve třech ročnících. Jedna třída denního nástavbového (maturitního) studia v I. ročníku a jedna třída II. ročníku.

Jedna třída dálkového nástavbového studia (III. ročník).

SOU Vítkov-Podhradí zaměstnává 94 pracovníků, z toho 54 pedagogických pracovníků tj. 24 učitelů, 26 MOV a 4 vychovatele. Zbývající část tvoří správní pracovníci (kuchařky, uklízečky, vrátní, údržbáři, pracovníci hotelu atd.).

S pozdravem

Ing. Pavel Vavrla
ředitel SOU

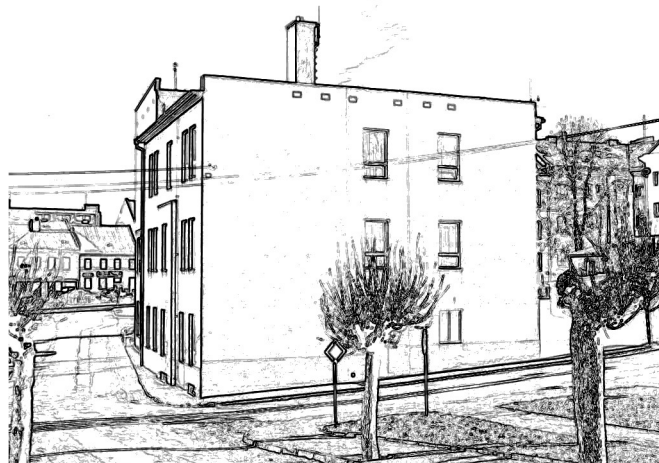
Základní umělecká škola ve Vítkově

oslaví v nadcházejícím školním roce 50 let svého trvání. O její historii pohovoříme stručně v některém z dalších čísel zpravodaje, nyní dovolte několik informací ze současnosti.

Od října 2001 je zřizovatelem této školy Moravskoslezský kraj, tak je tomu ostatně u všech škol s větším než místním dosahem. Do naší školy dochází a dojíždí na 360 žáků z 25 obcí.

Výuka probíhá v hlavní školní budově ve Vítkově na Lidické ulici a na třech odloučených pracovištích, v Budišově, Březové a Melči. Vyučuje se ve třech oborech – hudebním, výtvarném a tanečním. V hudebním oboru je možno studovat hru na housle, violoncello, kontrabas, kytaru, klavír, elektrické klávesy, klasické varhany, z dechových nástrojů to jsou zobcová flétna, příčná flétna, klarinet, saxofon, trubka, pozoun, lesní roh, baskřídlovka, baryton, tuba. Do této skupiny patří též bicí nástroje. Nově se vyučuje sólovému zpěvu. Poskytujeme též teoretickou přípravu k přijímacím zkouškám. Žáci hudebního oboru se mohou zapojit i do souborových činností – škola provozuje orchestry dechový a taneční, dva akordeonové soubory a soubor lidových nástrojů. V tanečním oboru jsou předmětem studia základy klasického, lidového a moderního tance, ve výtvarném oboru jsou to kresba, malba, grafika, modelování, keramika a práce na hrnčířském kruhu, dekorativní činnosti i další výtvarné disciplíny. Žáci se účastní soutěží, přehlídek a výstav, které vypisuje ministerstvo školství i další instituce. Škola je k dispozici též dospělým zájemcům. Po nedávných stavebních úpravách jsme schopni přijímat rovněž tělesně postižené žáky.

Činnost školy určují jednoznačně některé zákony a výuka se řídí závaznými osnovami a učebními plány, přesto skýtá výuka umění nebyvalé možnosti. Škola poskytuje základy vzdě-

lání v uměleckých oborech a je vhodnou přípravou pro zájemce o studium na středních a vysokých školách uměleckých a pedagogických směrů. Někteří rodiče našich žáků si mnohdy pletou docházku do ZUŠ se zájmovými kroužky a bohužel ji poněkud podceňují. Škola vydává vysvědčení o absolvování jednotlivých studijních ročníků a závěrečná vysvědčení o absolvování studijních cyklů. Tyto výsledky mají obvykle důležitou váhu při přijímacích řízeních na výběrové školy.

Zatímco nástroje jako klavír, keyboard, kytara a dřevěné dechové nástroje jsou v současnosti kapacitně obsazeny, je

možno ještě koncem prázdnin nebo začátkem školního roku podat přihlášku ke studiu některých nástrojů – housle, violoncello, kontrabas. Pro doplnění orchestrů bychom přivítali žáky na tubu, pozoun, baryton, baskřídlovku, trubku, nejlépe ve věku 10-11 let. Mohou to být i děvčata. Příslušné hudební nástroje můžeme zapůjčit. Poměrně neomezená je kapacita v oborech tanečním a výtvarném.

Nebývalého rozkvětu dosáhly mezinárodní kontakty školy a právě členové orchestrů jsou jejich nejčastějšími účastníky. Žáci a učitelé školy se účastnili koncertů, festivalů a soutěží v Polsku, Lotyšsku, v Maďarsku, Německu, Rakousku, Itálii a na Slovensku. Hudebníci zmíněných zemí naopak koncertovali u nás.

Základní umělecké školy jsou financovány částečně státem a zčásti z vlastních příjmů, jejichž největším zdrojem jsou příspěvky rodičů /školné/. Vyhláška o ZUŠ stanoví minimální

míru těchto příjmů v poměru k celkovým neinvestičním nákladům školy. Pro Vaši informaci, aktuální příspěvek na výuku činí měsíčně 300,- Kč v oboru hudebním, 170,- v oboru tanečním a 190,- Kč v oboru výtvarném. Očekávaná novela vyhlášky zřejmě zastaví nárůst školného z posledních let.

Závěrem několik slov ke zmíněnému výročí školy. ZUŠ Vítkov chystá desítky hodnotných akcí, namátkou vzpomenu alespoň řadu žákovských koncertů, mezinárodní koncert učitelů hudebních škol, tradiční ples muzikantů za účasti našich zahraničních partnerů, III. mezinárodní přehlídka dechových orchestrů a další. Již nyní srdečně zveme.

Leoš Váňa
ředitel školy

Mateřská škola Vítkov

Mateřská škola Husova je největší mateřskou školou ve Vítkově. Od 1. 8. 2001 má tři odloučená pracoviště: MŠ Opavskou, Vítkov, MŠ Klokočov a MŠ Čermnou. Všechny budovy jsou v dobrém technickém stavu. Každá MŠ má velkou školní zahradu. K 1. 9. 2001 bylo v MŠ zapsáno celkem 179 dětí. V MŠ pracuje 15 pedagogů (všichni mají požadované vzdělání, 7 provozních pracovníků a v zimním období 3 topiči. Počty tříd a dětí na jednotlivých školách:

MŠ Husova - 1. třída - 24 dětí (dětí 2 - 3 leté) 2. třída - 21 dětí (dětí 4 - 5 leté) 3. třída - 23 dětí (dětí 5 - 6 leté) 4. třída - 23 dětí (dětí 5 - 6 leté)

MŠ Opavská - 5. třída - 25 dětí (dětí 2 - 4 leté) 6. třída - 24 dětí (dětí 4 - 6 leté) MŠ Klokočov - 7. třída - 24 dětí (dětí 3 - 6 leté) MŠ Čermná - 8. třída - 15 dětí (dětí 3 - 6 leté)

Mateřská škola Čermná má zřizovatele Obecní úřad Čermná, ostatní MŠ Městský úřad Vítkov. Spolupráce s Městským úřadem ve Vítkově je velmi dobrá. Do těchto tříd byly integrovány 2 děti s kombinovanými vadami, 1 dítě mentálně postižené, 1 dítě tělesně postižené a 8 dětí s vadami řeči. Nápravu řeči prováděla ředitelka školy ve spolupráci s logopedkou PaedDr. Evou Křížovou. Mateřská škola se zaměřuje na logopedickou péči u dětí předškolního věku. Do MŠ chodilo celkem 6 dvouletých dětí.

Při plánování výchovně vzdělávací práce vycházely pedagogické pracovníce z koncepce školy, zpracovávaly týdenní plány s různými tématy. Z plánovaných cílů a orientace výchovného působení vyplývá zaměření na nejdůležitější hodnoty rozvíjející se dětské osobnosti, na citovou a mravní výchovu, na využití spontánní potřeby dětského poznávání a vnímavosti k rozvíjení plné kapacity dítěte a k rozvoji intelektu v celé šíři. Nezastupitelnou roli má v koncepčních záměrech školy hra, prostřednictvím níž je maximálně rozvíjena fantazie, důraz je kladen na estetickou výchovu. Součástí koncepce je realizace stanovených cílů a konkrétní plán materiálního vybavení, údržby a oprav. Roční plán školy vychází z dlouhodobé koncepce a je zpracován na základě analýzy minulého školního roku, podmínek

MŠ a podnětů pedagogických pracovníků. Hlavní úkoly jsou zaměřeny na vytváření vhodných podmínek pro zdravý tělesný a duševní rozvoj dětí a na logopedickou péči u dětí s vadnou výslovností. Ve výchovně vzdělávací práci jsme vycházely ze zájmu dětí, uplatňovaly prvky radosti a pohody v průběhu celého dne. Výchovně vzdělávací činnost zahrnovala všechny výchovné složky, které se vzájemně prolínaly a respektovaly věk dítěte.

Provoz mateřské školy zajišťovaly tyto pedagogické pracovníce: Špoková Miluše Mgr, Kyšáková Ludmila, Koniarová Jiřina, Horáková Blanka, Lajmarová Hana, Horáková Ludmila, Wolfová

Zdeňka, Mocová Vlasta, Kadlecová Vlasta, Konečná Alenka, Urbánková Ludmila, Pluhařková Věra, Hutníková Dagmar, Kosečková Milada, Černá Věra, Na škole pracovaly tyto provozní pracovníce:

Kunzová Božena, Bauerová Ivana, Mikulenkova Lenka, Petrová Anna, Nahodilová Anna, Faltýnková Marcela, Karpitschková Jana

Děti do mateřských škol přijímá ředitelka na základě řádného zápisu, který probíhá každoročně od měsíce března do května. Děti mohou být přijaty také v průběhu roku po dohodě s městským úřadem, V případě integrovaných dětí spolupracuje MŠ se speciálně pedagogickým centrem pro tělesně a mentálně postižené v Opavě. MŠ velmi dobře spolupracuje o oběma základními školami ve Vítkově.

Úkoly ročního plánu se nám podařilo splnit. Mezi nejvýznamnější akce v průběhu roku patřila Vánoční besídka a Mikulášská nadílka spojená s vystoupením dětí, vánoční a velikonoční výstavka ve městě, oslavy Dne matek s programem dětí, Den dětí, výlet dětí na zámek v Hradci nad Moravicí, Rozloučení s předškolními dětmi a tablo dětí odcházejících do základní školy. Nadstandardní nabídkou mateřské školy byla výuka hry na zobcovou flétnu ve spolupráci se ZUŠ ve Vítkově a sportovní gymnastika ing. Špičkové. Učitelky se s dětmi zapojily do několika výtvarných soutěží. Ve výtvarné soutěži "Požární ochrana očima dětí" získal Miroslav Macáš z MŠ Husova čestné uznání.

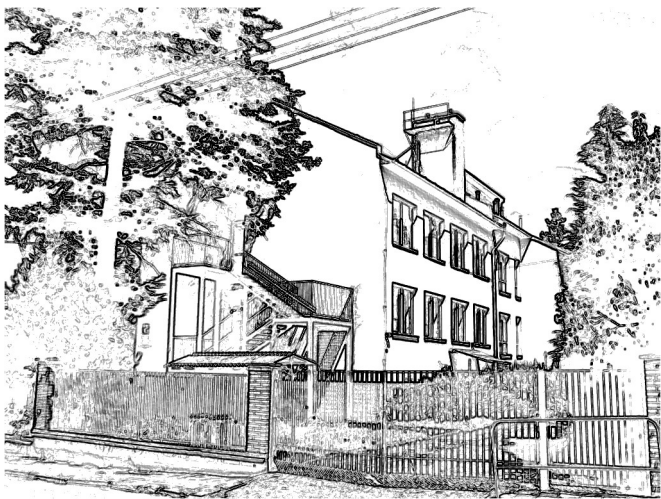
Program mateřské školy byl doplňován o různá kulturní vystoupení dle nabídky oddělení kultury Města Vítkova.

V tomto školním roce jsme se zaměřily na zkvalitnění prostředí na MŠ Husova a MŠ Klokočov. Obě budovy byly vymalovány. Byla obnovena výzdoba v obou mateřských školách různými textilními dekoracemi. Podařilo se zakoupit nové židličky a stoly pro jednu třídu, do dvou tříd byly zakoupeny nové záclony, dvě dřevěné kuchyňky pro hry dětí, křeslo a sedačka do malé třídy, 4 kočárky, přebalovací stůl, dřevěné postýlky, židle pro učitelky, učební pomůcky pro rozvoj jemné motoriky, demonstrační obrázky, pohádkové čepičky, plastovou kuchyňku, domečky s tunelem pro hry dětí aj. Ze zrušené třídy na Opavské ulici byl převezen nábytek na MŠ Husova - byla nastříkána dvířka a nábytek použit pro nejmenší děti. Dále se podařilo dovybavit kuchyňky - byly zakoupeny chybějící várnice, kráječ na chleba, 2 varné konvice, 5 ks nerezových konvic na pitný režim dětí aj. Na MŠ Husova byly instalovány mříže do tělocvičny a zahradního domku. Na zahradu mateřské školy Husova byly zhotoveny 2 průlezkové v hodnotě 28 000 Kč.

V tomto roce se nám podařilo také zmodernizovat mateřskou školu v Klokočově byly zde zrušeny nefunkční garnýže, provedena úprava osvětlení, zakoupeny nové záclony, koberce, záclonové tyče, dětský obchod, kadeřnictví a kuchyňka, židle pro učitelky, kráječ na chleba aj. Před prázdninami byl zhotoven nový

nový plot, provedena úprava zahrady - zrušení nefunkčního chodníku a položení nášlapných dlaždic. Byla zakoupena struno-
vá sekačka pro údržbu zahrady.

Pedagogické pracovnice se účastnily vzdělávacích akcí organi-

zovaných SVP v Opavě: 3 učitelky absolvovaly Kurz obsluhy počítače, Jak zvládat agresi u dětí, Jak získat rodiče ke spolupráci, Jak pracovat s tvořivou gramatikou, Rošťáci a lumpové, Hlasový výcvik volnými metodami, Poruchy projevu dítěte v předškolním věku, Metodická pomoc při realizaci Rámcového programu, ředitelka školy pak vzdělávací akce v Olomouci a Novém Jičíně k tvorbě školního vzdělávacího programu pro MŠ. Učitelky studovaly časopisy Předškolní výchova, Učitelské noviny, Informatorium. Velká pozornost byla v tomto školním roce věnována vypracování vlastního školního vzdělávacího programu na základě nově vytvořeného Rámcového programu pro mateřské školy. Podle tohoto programu začneme pracovat od září 2002.

Mimoškolní aktivita pedagogických pracovnic: ředitelka školy je vedoucí 4. metodického úseku, pracuje ve školské komisi při Městském úřadu ve Vítkově jako její předseda, Kosečková Milada a Wolfová Zdeňka jsou členky Sboru pro občanské záležitosti při Měst. úřadu ve Vítkově.

Průměrná docházka v tomto školním roce byla 123 dětí.

Mgr. Miluše Špoková
ředitelka školy

Dům dětí a mládeže ve Vítkově

DDM Vítkov je příspěvkovou organizací se samostatnou právní subjektivitou. Součástí DDM je elokované pracoviště DDM Budišov s turistickou ubytovnou a turistická ubytovna v Klokočově /bývalá ZvŠ/. Obě TZ mají kapacitu 45 lůžek s celoročním provozem.

Hlavní náplní činnosti DDM je organizování volného času dětí a mládeže, a to především pravidelnou činností v zájmových kroužcích, v pořádání veřejných akcí pro děti a v letní táborové činnosti. Nedílnou součástí při zajišťování volného času jsou tzv. spontánní aktivity. Z důvodu maximálního využití prostor DDM Vítkov v odpoledních hodinách, je provoz denně od 8.00 - 19.00 hod. Možnost návštěvy posilovny, zahrání si stolního tenisu, děts. kulečnicku a jiných stolních her. Této možnosti využívalo v letošním roce 25 - 35 dětí denně.

Naši nabídku spontánní činnosti chceme nadále rozšiřovat a zpřístupnit další prostory k tomuto účelu. V době letních prázdnin připravujeme pro děti a mládež kromě stálých táborů, také tábory příměstské s různým sportovním zaměřením.

I v příštím šk. roce chceme tuto nabídku na letní prázdniny opakovat. Jde o to, že děti nemusí strávit svůj volný čas v době prázdnin na sídlišti, anebo před televizní obrazovkou, ale mohou si podle svých zájmů vybrat typ tábora. Děti do těchto příměstských táborů dochází denně ráno a odpoledne odchází domů. Tábory jsou po finanční stránce pro rodiče nenáročné, platí minimální poplatek.

Pro školní rok 2002-03 nabízíme v DDM Vítkov 30 zájmových kroužků pro děti a mládež v odděleních TV, techniky, spol. věd. estetiky a přírodovědy pro 350 - 380 dětí a 18 kroužků pro děti v Budišově.

Tenis	2	Automodelářský	3
Volejbal	2	Rybářský	2
Střelecký	1	Cyklistický	1
Kopaná	2	Turistický	1
In - line hokej	2	Cvičení	2
Mažoretky	2	Žurnalistický	1
Taneční	2	Florbal	2
Keramika	5		

Kroužky jsou rozděleny pro mladší a starší děti. Dle zájmu a počtu dětí v některých zájmových útvech více stejných kroužků. /keramika, mažoretky, tenis, aj. /

Připravujeme organizování tzv. příležitostných akcí

Mezi větší akce patří:

- závody automodelářů
- zájezdy na bazén
- diskotéky pro děti
- autodrůha pro veřejnost
- Drakiáda
- mikulášská nadílka
- turnaje v in - line sportech
- zájezdy na divadelní představení
- soutěž "Riskuj"
- dětský maskarní ples
- lyžařský zájezd
- týdenní program v době jarních prázdnin
- výlety na běžkách do okolí Vítkova
- Slet čarodějnic
- Dívka roku 2003
- Velikonoce v DDM
- cyklistické výlety
- výměnné burzy
- Májové odpoledne
- Cyklistické výlety
- Dětský Den
- Rozloučení se šk. rokem

Ve šk. roce 2001-2002 jsme takových akcí, společně s DDM Budišov, zorganizovali 223 s celkovou účastí 11 272 dětí, mládeže a dospělých. Na nový školní rok připravujeme rozšíření nabídky víkendových pobytů se zaměřením na turistiku, sport a cykloturistiku. Možnost získat další zájemce o tyto činnosti.

Nabízíme svou odbornou pomoc při práci s dětmi i jiným organizacím, které připravují během roku akce pro vítkovskou veřejnost.

/ zajištění programu pro děti, vystoupení mažoretek aj. /

Činnost DDM Vítkov zajišťují: 4 pedagogičtí pracovníci, 10 externích pracovníků, 4 provozní pracovníci
DDM Budišov: 1 ped. pracovník, 9 externích pracovníků, 3 provozní pracovníci
TZ Klokočov: 1 provozní pracovník

Věroslava Dubová
ředitelka DDM Vítkov